

1. Navedi avtorja in ilustratorja knjige.

Avtor: dr. Kozma Ahačič (sestavil je knjigo iz odlomkov Trubarjevih del); Ilustrator: Peter Ciuha

2. Ob kateri priložnosti je knjiga izšla?

Knjiga je izšla ob petstoletnici njegovega rojstva.

3. Naštej poglavja v knjigi; v eni povedi zapiši, o čem govori posamezno poglavje.

Ne grem v šolo (poglavje obravnava problematiko pomankljivega šolstva in nanj neprilagojene družbe), Pesmi (besedila povzemajo vsebino znanih svetopisemskih zgodb ter v trubarjevem času aktualno problematiko, kot npr. turške vpade), Rojstvo slovenske književnosti (zajema izseke iz najpomembnejših Trubarjevih del), Eksempli, pridige, istorije, priče (vsebuje okrnjene različice besedil o poslikave cerkve, zgodbe o svetem Miklavžu, o čudežih device Marije ...), Vaš vdani Primož Trubar (poslednje poglavje v knjigi, opisuje in predstavlja Trubarjevo življenje in njegove tegobe). Sledi še spremna beseda (Mož s kovanca za en rvro), ki jo je napisal Kozma Ahačič.

4. Kdo so bili Trubarjevi sodobniki v Evropi tistega časa?

To so bili Peter Pavel Vergerij, Ivan Ungnad, Matija Klobner, Peter Bonomo.

5. »Ne grem v šolo«

a) Zakaj se je Martin odločil, da ne gre več v šolo?

Martin se je tako odločil ker je menil, da se mu godi krivica in ni vedel, da bi moral v nasprotnem primeru trdo fizično delati.

b) S katero besedo Trubar poimenuje učitelje?

Trubar učitelje imenuje 'šulmojštri'.

c) Kaj se Trubarju zdi koristno in kaj ne, ko govori o šoli, šolarjih in učiteljih?

Trubar izpostavlja pomen verske izobrazbe, pomembno pa se mu zdi tudi znanje branja in pisanja.

d) Kdaj naj bi otroci hodili v šolo?

Otroci bi šolo naj obiskovali v letnem času, ko delo na podeželju zaradi majhne količine ne bi zahtevalo njihove pomoči.

e) O čem govori pismo Trubarja in Krelja, ki sta ga pisala Adamu Bohoriču?

Pismo velikih mož naslovnika prosi, da bi sodeloval v 'šolskem poskusu', torej učil slabo izobraženo slovensko ljudstvo. Dotakne se tudi opisa problema, ki ga pomanjkanje njihove izobrazbe predstavlja.

f) Kako se tvoje vedenje v šoli in doma razlikuje od Trubarjevih nasvetov, kako naj bi se vedel učenec?

Predvsem ne berem Svetega pisma v kakršni koli obliki ali pa se ga celo učim na pamet.

g) Kaj meniš o »ovaduhih« v razredu?

Ovaduhi v razredu so tipičen primer ljudi, ki bi danes morali spati z odprtimi očmi, saj bi nanje prežala najmanj celotna triada razrvanih učencev.

h) Zakaj so se morali učenci obvezno učiti latinsko in nemško?

Učenci so se morali latinsko obvezno učiti, saj je bil to jezik, ki so ga večinoma uporabljali pri verskih obredih, obvezno učenje nemščine pa jim je omogočilo normalno delovanje na morebitni višji šoli, poleg tega pa je bila tudi uraden jezik dežele, ki je spadala pod AO.

i) V čigavem imenu Trubar nagovarja otroke k branju Katekizma?

Trubar otroke poziva v imenu svojega enajstletnega sina Felicijana bralce k branju katekizma.

j) Kdo je mladega Trubarja obiskal na Reki in katera novica iz domačega kraja je dečka najbolj pretresla? Katere »bogokletne« misli so učenci slišali od patra Juliusa?

Trubarja je na Reki obiskal njegov stric Gregor, dečka je najbolj pretresla novica o bolezni njegove matere. Pater Julius je učencem pripovedoval zgodbe o grških bogovih.

6. Pesmi

a) V šestih opvedih obnovi pesem *Pesem iz starega Svetega pisma o padcu naših prvih staršev, Adama in Evel*.

Veselite se vsi ljudje zaradi božje dobrote, zaradi nam darovanega njegovega sina, s katerim je nas ustvaril in nam v svoji neizmerni ljubezni dal celotno zemljo, da z njo razpolagamo, kakor se nam zdi prav. S kačinim zapeljevanjem je človek prelomil božjo zapoved, s čimer se je zameril Bogu, postal umrljiv in zapadel pod hudičevo oblast; vendar Bog ni obupal nad človekom, temveč je poslal svojega sina na pomoč. O tem je povedal Adamu in Evi, ter ju in kačo preklel ter jima naložil pokoro. Adam je kazen sprejel voljno, prav tako Abel, Kajn ne (v nerazumevanju ga je nato ubil), zato naj ljudje pomnimo, da smo preko Adama prišli pod hudičevo oblast, iz pod katere pa nas lahko reši Jezusova ljubezen.

b) Kako je pesem napisana? Koliko zlogov ima posamezen verz? Ali so rime pomembne?

Pesem je napisana kitično, posamezen verz ima 8 zlogov, rime in melodičnost nimajo velike vloge, poudarjena je vsebina, besedilo.

c) Koga nagovarja Trubar v pesmi *Pesem proti Turkom, papežu, smrti in hudiču*? Koga naj Bog zatre? Zakaj papeža?

Trubar v pesmi *Pesem proti Turkom, papežu, smrti in hudiču* nagovarja Boga očeta. Bog naj zaradi njegove napačne razlage vere, ki bi lahko vodila do propada Cerkve, zatre papeža.

d) Pod besedilom psalma s tremi razlagami je podpis «Škrjanec in Kukovec». Kdo se skriva za tem podpisom?

Za podpisom bi naj stala Kranjca, ki pa ju je seveda podpisal Trubar, ki je pesem napisal.

e) Iz *Treh razlag prvega psalma* izpiši primero ali komparacijo.

“*Tam je koker en vrt zelen ...*”

f) Kje je nastala prva slovenska knjiga in kdaj se je Trubar odločil, da jo napiše?

Trubar je z združevanjem Slovencev s pomočjo tiska začel 1548, ko je tudi začel snovati Katekizem, ki mu je kasneje zaradi popolne nepismenosti Slovencev dodal še Abecednik.

7. Rojstvo slovenske književnosti

a) Iz predgovora *Catechismus (1550)* – *Slovenski predgovor* prepisi prvih enajst vrstic in jih posodobiti v današnjo slovenščino.

Vsem Slovencem gnado, mir, milost inu pravo spoznane Božje skozi Jezusa Kristusa prosim. Lubi krščeniki! Jest sem le-te štuke iz Svetiga pisma (inu nih izlage v te pejsni zložene), katere vsaki zastopni človik, kir hoče v nebu priti, ima vejditu inu držati, h tim tudi to litanijo inu ano pridigo v le-te bukvice pustil prepisati v naš jezik, Boguna čast inu h dobrumu vsem mladim ter preprostim ludem naše dežele. S pomočjo Jezusa Kristusa prosim za vse Slovence milost, mir in doseganje božjega razodetja. Dragi krščenci! Jaz sem Svetopisemske nauke (in njihove razlage v tej pesmi), ki bi jih moral vsak razumni človek, ki želi priti v nebesa poznati in jih upoštevati, ter tudi to litanijo in neko pridigo v to knjigo prepisati v našem jeziku; Bogu na čast in z mislijo na blagor vseh mladih te dežele.

b) Komu namenja Trubar uvod v Katekizem? V kateri pisavi je napisan Katekizem iz leta 1550?

Trubar namenja uvod v Katekizem ‘preljubim’ krščencem. Prvotni katekizem je napisan v gotici.

c) V čem se razlikujeta strani iz Abecednika, ena iz leta 1550, druga iz leta 1550 (str. 76, 77)?

Strani se razlikujeta po uporabljeni pisavi, Katekizem iz leta 1550 uporablja gotico, kasnejši pa latinico.

d) Zakaj je Trubar dal tiskati drugi Katekizem in Abecednik z latinskimi črkami?

Tako se je odločil, saj je slednja primernejša za slovenski jezik.

- e) **Trubar v *Predgovoru k prvemu slovenskemu svetopisemskemu prevodu (1550)* razlaga, na kakšne težave je naletel pri zapisovanju slovenščine. Kaj mu je predstavljalo največjo težavo?**

Največjo težavo mu je predstavljala narečna razdrobljenost slovenščine.

- f) **Kateri župniji jedobil Trubar na Slovenskem najprej v upravljanje? Kje je bila tretja?**

Trubar je na slovenskem najprej dobil v upravljanje župniji Loka pri Zidanem Mostu, nato pa v Šentjerneju na Dolenjskem, tretja pa je bila župnija v Kemptnu v Nemčiji.

- g) **Kaj se je Trubarju zdelo najbolj pomembno pri prevajanju Biblije?**

Trubarju je bilo najpomembneje ohraniti vsebino in jo predstaviti preprostemu slovenskemu bralcu.

- h) **Kdo je spodbudil Trubarja k prevajanju *Ta prviga dela tiga Noviga testamenta, 1557*?**

Trubar se je prevajanja *Ta prviga dela tiga Noviga testamenta* lotil na pobudo Ivana Uganda.

- i) **Kaj izveš o Trubarjevem obisku na gradu Turjak?**

Trubar se je na Turjak odpravil leta 1564 s svojo ženo in otroci, ki jih je gostitelj predstavil svoji ženi. Otroci so se hitro spoprijateljili, vendar je Trubar graščaku Herbartu v sledečem pogovoru povedal, da več kot dva dni ne more ostati pri njemu v gosteh. Nad tem gostitelj ni bil navdušen, vendar se je Trubarju kljub temu zahvalil za njegovo delo na področju jezika. Skupaj sta se nato odpravila v grajsko kapelo.

8. Eksempli, priglihe, istorije, priče

- a) **Kaj se je zgodilo v cerkvi sv. Jerneja na Raščici leta 1528? Kakšen je Trubarjev nauk glede na opisan dogodek?**

Cerkev so veličastno uredili, nato pa so jo Turki popolnoma opostošili. Trubar želi s tem opozoriti na nujnost skromnosti.

- b) **Kaj je eksempl, kaj prilika ali parabola in kaj priče?**

Eksempl je zgodba, za katero bralec verjame, da bi se lahko zgodila ali da se je res zgodila; prilika ali parabola je prav tako zgodba, le da je gotovo neresnična, priče pa so odlomki iz Svetega pisma, ki potrjujejo osnovno misel.

- c) **Iz *Istorije o Martinu Lutru* je razvidno, zoper katere papeževe zapovedi se je Luter bojeval. Zapiši jih.**

Luter se je boril proti prodaji odpustkov, napačni razlagi Svetega pisma in uporabi izključno latinščine pri cerkvenem bogoslužju.

9. »Vaš vdani Primož Trubar«

- a) **Naštej kraje službovanja Primoža Trubarja.**

Ljubljana, Škofja loka pri Radečah, Šentjernej na Dolenjskem, Celje, Trst, Rothenburg, Kempten, Urach, Lauffen in Derendingen.

- b) **O kateri bolezni govori Trubar v pismih baronu Ivanu Ungnadu leta 1563?**

Trubar govori o šenu, nalezljivem vnetju kože, ki ga povzročajo streptokoki.